OUD-LIMBURGSE
SCHUTTERSFEDERATIE

Normenboek

Optochtwedstrijden
Nieuwe Exercitie

Voorwoord

Oud-Limburgse Schuttersfederatie

In dit normenboek zijn de wedstrijdnomen opgenomen voor de optochtwedstrijden Nieuwe Exercitie tijdens het OLS-feest.

De Normencommissie heeft ervoor gekozen om vanaf 2026 de normenboeken te splitsen in terreinwedstrijden en optochtwedstrijden. Daarnaast is er een speciaal normenboek gemaakt voor de jeugdwedstrijden op het terrein en een fotoboek.

De normenboeken zijn geschreven in de mannelijke vorm, maar gelden voor zowel mannen als vrouwen.

De OLS federatie beschikt over onderstaande boeken:

- **Normenboek terreinwedstrijden Alle Exercitievormen.**
- **Normenboek terreinwedstrijden Jeugd.**
- **Normenboek optochtwedstrijden Nieuwe Exercitie.**
- **Normenboek optochtwedstrijden Oude Exercitie.**
- **Normenboek optochtwedstrijden Gilde Exercitie.**
- **Normenboek optochtwedstrijden Belgische Exercitie.**
- **Fotoboek**

Alle downloads van de normenboeken zijn te vinden op de website Downloads - OLS Federatie.

In deze uitgave zijn wijzigingen of aanpassingen opgenomen zoals besloten in de algemene ledenvergadering van 7 maart 2026 alsmede een aantal tekstuele wijzigingen/aanpassingen.

Vragen over of voorstellen tot wijziging van de normen door verenigingen en/of juryleden, kunnen schriftelijk of per e-mail ingediend worden bij het secretariaat van de Normencommissie via:

normencommissie@olsfederatie.com

Versiebeheer

VERSIE	DATUM	WIE	OMSCHRIJVING WIJZIGING
Versie 1.0	2007	OLS bestuur	
Versie 1.1	2009	OLS bestuur	Wijziging hoofdstuk 4.1 en 4.2
Versie 1.2	2009	OLS bestuur	Wijziging hoofdstuk 3.3 artikel 2 en 7 Hoofdstuk 4.1art. 12en 4.2 art.11, Toevoeging ongepoetst zilver Hoofdstuk 2.1 art.6 Hoofdstuk 2.4 art. 6
Versie 1.3	2010	OLS bestuur	Toevoeging opstelling kleine schutterijen in de Nieuwe Exercitie en samenstelling Normencommissie
Versie 1.4	2013	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 2 maart 2013
Versie 1.5	2014	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 8 maart 2014
Versie 1.6	2015	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 7 maart 2015
Versie 1.7	2015	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 3 oktober 2015
Versie 1.8	2016	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 5 maart 2015
Versie 1.9	2017	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 4 maart 2017
Versie 1.10	2018	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 6 oktober 2018
Versie 1.11	2020	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 20 maart 2020
Versie 2.0	2026	OLS bestuur	Wijzigingen ALV 7 maart 2026

©2026 OLS Normencommissie

Inhoud

0.1 Doel van de normen 5
0.2 Praktische aanwijzingen wedstrijden tijdens de optocht 6
0.3 Opstelling met vieren in flankcolonne, defilé rechts 8
0.4 Opstelling met vieren in flankcolonne, defilé links 9
0.5 Opstelling met drieën in flankcolonne, defilé rechts 11
0.6 Opstelling met drieën in flankcolonne, defilé links 12
0.7 Samengestelde verenigingen 14
1.0 Wedstrijden te beoordelen tijdens de optocht 18
1.01 Beste houding optocht 18
1.02 Mooiste geheel 19
1.03 Beste defilé 21
1.04 Beste tambour-maître 23
1.05 Beste commandant 24
1.06 Beste vaandeldrager 26
1.07 Beste bordjesdrager 28
1.08 Beste standaardruiter 29
1.09 Vendelen in de optocht 30
1.09 Majorettepelotons tijdens het defilé 31
2.0 Bijlagen 33
2.01 Draaghouding sabel 33
2.02 Het groeten met de sabel 34
2.03 Wijze van veranderen van richting 35
2.04 Indeling volgens exercitie reglement 37
2.05 Schema evenwichtige samenstelling 38
2.06 Batons, overige attributen en correcte uitvoering batonsaluut 39

 ©2026 OLS Normencommissie

0.1 Doel van de normen

Wedstrijdnormen optocht Nieuwe Exercitie voor het Oud-Limburgs Schuttersfeest.
(en eventueel de Bondsfeesten).

Het doel van de normen is, de voorwaarden te scheppen voor een zo reëel en objectief mogelijke beoordeling van de verenigingen en de individuele deelnemers aan de zogenaamde overige wedstrijden (behalve muziekwedstrijden) tijdens het OLS-feest en eventueel de Bondsfeesten.

Het doel is daarom tweeledig:

- Als handleiding voor de verenigingen en individuele deelnemers.
- Als handleiding voor de juryleden.

1. Als richtlijn en handleiding **voor de verenigingen** en de **individuele deelnemers**.
   Iedere norm is onderverdeeld in rubrieken met gegevens waarop een jurylid haar/zijn beoordeling baseert.
   Om een goed resultaat te behalen, is het voor de verenigingen en de individuele deelnemers noodzakelijk, minimaal aan de beschreven normen te voldoen.

   Het is uiteraard niet mogelijk, om voor iedere norm alles tot in detail te omschrijven.
   Het zijn hoofdregels en ook als zodanig bedoeld.

   Dat echter ook wordt gelet op kleinere, niet omschreven details, bijvoorbeeld de uitmonstering op een uniform, kleine beschadigingen, goede verzorging, hygiëne enzovoort, ligt voor de hand.
   Het is dus zowel voor de verenigingen, als voor de individuele deelnemers, belangrijk om te zorgen dat alles tot in de puntjes verzorgd is en dat aan de gehele norm voldaan wordt.

2. Voor de beoordeling van de wedstrijden tijdens het OLS-feest is een groot aantal juryleden nodig. De jury wordt, onder supervisie van het federatiebestuur, door de Jurycommissie samengesteld uit personen die allen in bezit zijn van het door de OLS-federatie verstrekte jury-certificaat.

   Als regel wordt iedere wedstrijd beoordeeld door **twee juryleden**. Een gelijke benadering door de jury ten opzichte van de wedstrijden is noodzakelijk, om te voorkomen dat te grote puntenverschillen ontstaan. Dit wil echter niet zeggen dat de punten, door deze twee juryleden gegeven, gelijk moeten zijn. Een verschil in beoordeling is acceptabel, daar de plaats en het moment van beoordeling van de beide juryleden niet altijd hetzelfde is.
   Tijdens de optocht vindt er na het defilé geen beoordeling meer plaats.

0.2 Praktische aanwijzingen wedstrijden tijdens de optocht

Voor wedstrijden die tijdens de optocht beoordeeld worden, gelden de volgende algemene richtlijnen:

1. Iedere vereniging, die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling, geeft zich tijdig van tevoren bij het wedstrijdsecretariaat voor dit onderdeel op en neemt deel in volledig tenue'[1] (geen zomertenue).

2. Elke vereniging moet deelnemen met één koning voorzien van koningszilver, tenminste één vaandeldrager met vaandel en tenminste één tamboer met slaande trom.

3. Onderscheidingen en wedstrijdzilver en/of -medailles.
   Het dragen van onderscheidingen en/of wedstrijdzilver en/of -medailles maakt geen onderdeel uit van een van de beoordelingsrubrieken bij de diverse wedstrijden tijdens de optocht en hebben geen invloed op de beoordeling.

4. Keizer (keizerspaar) en koning (koningspaar) draaien als eerbewijs hun hoofd **in het defilé** op het moment van het bereiken van de autoriteiten in de richting van de keizer (keizerspaar) en koning (koningspaar) en groeten vervolgens met **een korte hoofdknik**.

5. Er is geen deelnemende vereniging, die een vaandel heeft uitgereikt gekregen door of namens ZM de Koning der Nederlanden. Het neigen van dit vaandel aan deze autoriteit is derhalve niet nader uitgewerkt bij het onderdeel ‘beste vaandeldrager’.

6. Het **vertrek** per vereniging bij aanvang van de optocht moet plaatsvinden op **eerste afroep** van de regelingscommissie. Indien een vereniging te laat vertrekt, kan dit tot gevolg hebben, dat ze uitgesloten wordt van de prijzen die tijdens de optocht behaald kunnen worden.
   Iedere vereniging dient het toegewezen optochtnummer duidelijk leesbaar mee te voeren en onder dit nummer in de optocht aanwezig te zijn. Indien er geen bordjesdrager aanwezig is met optochtnummer, dan moet het optochtnummer zichtbaar en duidelijk leesbaar zijn bij het voorste rot van de vereniging aan de defilé zijde. Als een vereniging hieraan niet voldoet kan ze niet beoordeeld worden. Is men door overmacht te laat dan dient dit, met opgaaf van redenen, aan de regelingscommissie te worden gemeld.

7. Tijdens de optocht dient er een afstand van 40 meter tot 60 meter tussen de verenigingen te worden bewaard.

8. De wedstrijden tijdens de optocht worden beoordeeld in de categorieën, te weten:
   Nieuwe exercitie gewapend: officieren en commandant met sabel en de manschappen voorzien van een geweer.
   Nieuwe exercitie ongewapend: officieren en commandant met sabel en de manschapen zonder geweer.

9. Van iedere schutterij die in aanmerking wenst te komen voor een beoordeling met goed resultaat in de onder 8 vermelde categorie: wordt verwacht dat geëxerceerd wordt volgens
   - Nieuwe exercitie 4e druk 1956’ (gewapend dan wel ongewapend**)- exercitiereglement VS 2-1592 4e druk 1956.**

10. Dit betekent dat de gehele schutterij (vanaf bordjesdrager tot en met de laatste/achterste persoon achter de manschappen) aan deze categorie met bijbehorende normen en reglementen dient te voldoen.

[1] Onder volledig tenue wordt verstaan: pantalon (broek), rok, tuniek (jas), hoofdbedekking, bijl (ook bij sappeur), mandje (zonder inhoud), tonnetje, geweer (ook bij sappeur), sabel, koningszilver, konings/keizersvogel.

11. Jeugdige deelnemers worden in de optocht (mooiste geheel, houding optocht, beste defilé), niet in de beoordeling meegenomen. Anders gezegd: lopen zij niet in de pas of gericht in rot of gelid, dan mag dit geen minpunten opleveren voor de vereniging waartoe zij behoren. Ze lopen voor, tussen of achter het onderdeel dat zij uitbeelden.

12. Schutterijen die exerceren volgens dit reglement, marcheren op vier gelederen wanneer het aantal ingedeelde manschappen zestien of meer bedraagt. Indien het aantal ingedeelde manschappen minder dan zestien is, kan in afwijking van het exercitiereglement, op drie gelederen worden gemarcheerd.

13. Diverse beoordelingspunten eisen een exacte omschrijving. Deze omschrijvingen, overgenomen uit het exercitiereglement, zijn dan in de betreffende norm opgenomen.

14. Vendels worden gedragen over de rechterschouder met de knop in de palm van de hand. Het vendel mag hierbij de grond niet raken.

Exercitie vormen NE	**Ongewapend: officieren en commandant met sabel en manschappen zonder geweer.**	**Gewapend: officieren en commandant met sabel en manschappen met geweer.**
Geen paradepas	V[1] (keuze vereniging)	
Paradepas	V (keuze vereniging)	V
Hoofd rechts/links	V	V
Opgestoken sabel		
Getrokken sabel	V	V
Militaire groet, met opgestoken sabel		
Sabelgroet 1e, 2e, 3e, en 4e beweging	V	V

[1] In afwijking van het exercitiereglement

©2026 OLS Normencommissie

0.3 Opstelling met vieren in flankcolonne, defilé rechts

Deze vereniging marcheert op 4 gelederen (naar wens bij verenigingen met 10 t/m 15 manschappen, verplicht bij 16 en meer manschappen).

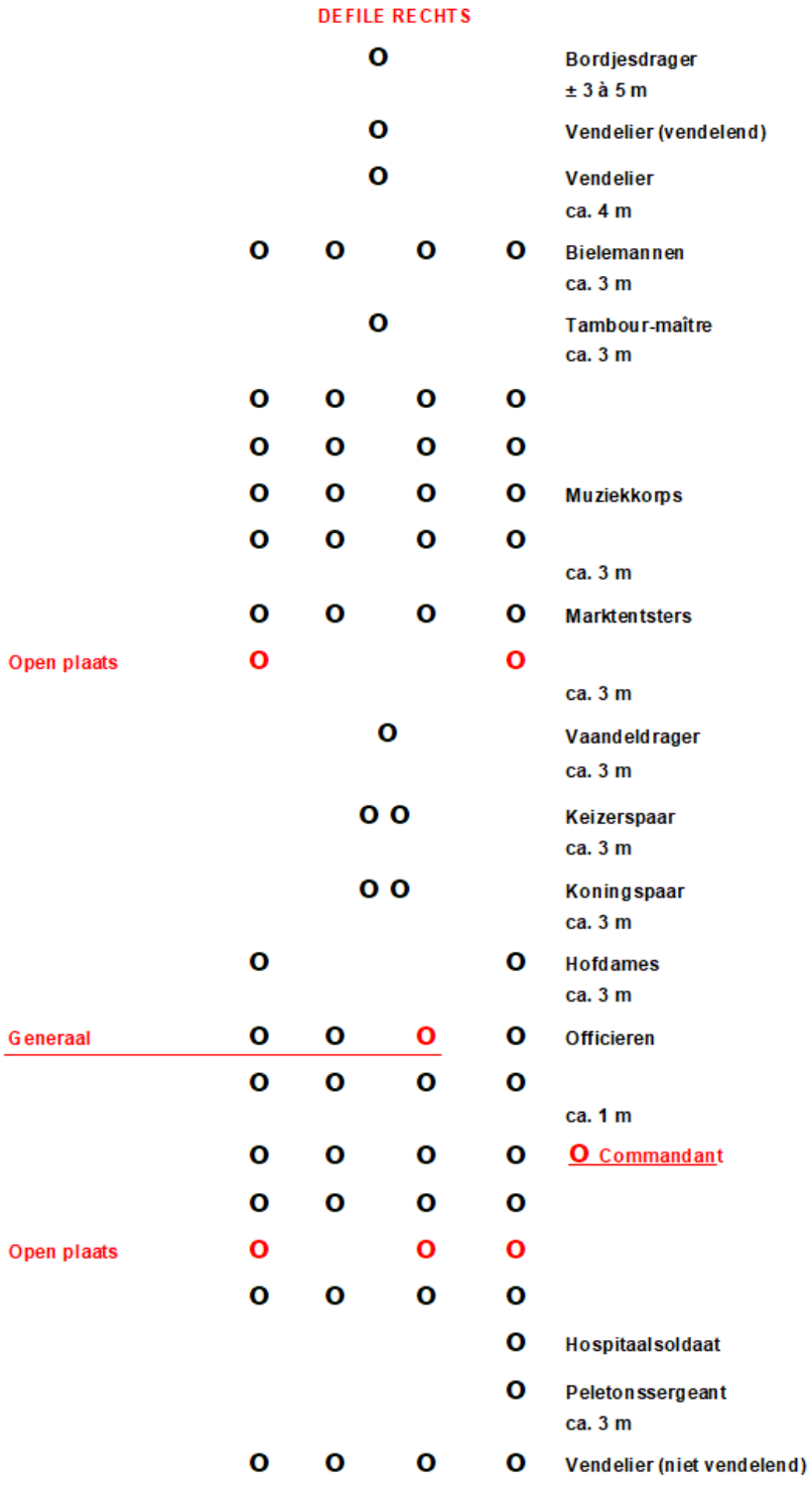

©2026 OLS Normencommissie

0.4 Opstelling met vieren in flankcolonne, defilé links

Deze vereniging marcheert op 4 gelederen (naar wens bij verenigingen met 10 t/m 15 manschappen, verplicht bij 16 en meer manschappen).

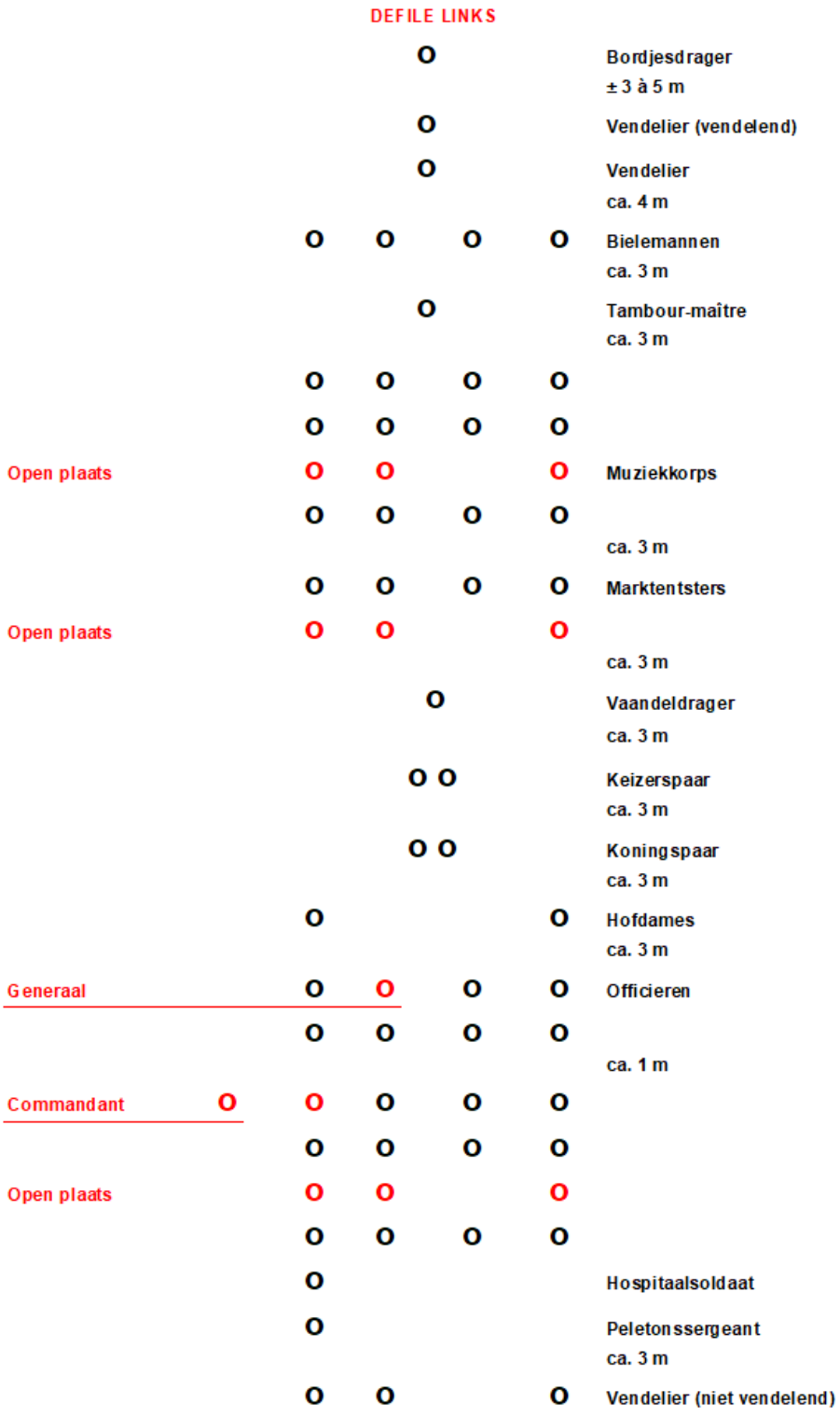

©2026 OLS Normencommissie

Toelichting

- De hoogste officieren (in rang) lopen op een binnenplaats.
- Tijdens het defilé bevindt de commandant zich aan de zijde van de autoriteiten, naast het voorste rot manschappen.
- Vendeliers die regelmatig vendelen lopen voor in de optocht en worden beoordeeld bij het defilé.
- Wanneer een onderdeel van de schutterij (één bieleman, één sappeur, één marktentster, één soetelaarster, één hofdame, één officier) bij de indeling en opstelling geen volledige rot kan vormen, dan vormt dit onderdeel een aparte groep. Zij lopen aan de zijde van het defilé, zie *2.04 Indeling volgens exercitie reglement*.
- De plaats van de hospitaalsoldaat is normaliter achter het achterste rot, aan de zijde van het defilé. Indien er een hospitaalsoldaat aanwezig is, mag hij een plaats in het achterste rot van de manschappen opvullen, aan de zijde van het defilé.
- Indien er een pelotonssergeant is, dan loop deze achter de hospitaalsoldaat of achter het achterste rot, aan de kant van het defilé.
- Het staat de verenigingen vrij om het konings- of keizerspaar te escorteren. Zijn beiden binnen de vereniging voorhanden, ook dan staat het vrij om een of beide onderdelen te escorteren. Escorteren vindt plaats door subalterne officieren (2e luitenant, 1e luitenant en kapitein) en/of hoofdofficieren (majoor, luitenant-kolonel en kolonel).
- Jeugdige deelnemers in de optocht lopen in de opstelling van de schutterij voor, tussen of achter het onderdeel dat zij uitbeelden.

©2026 OLS Normencommissie

0.5 Opstelling met drieën in flankcolonne, defilé rechts

In afwijking van het exercitiereglement marcheert deze vereniging op 3 gelederen (mag met 15 manschappen, maar is verplicht voor verenigingen met minder dan 10 manschappen).

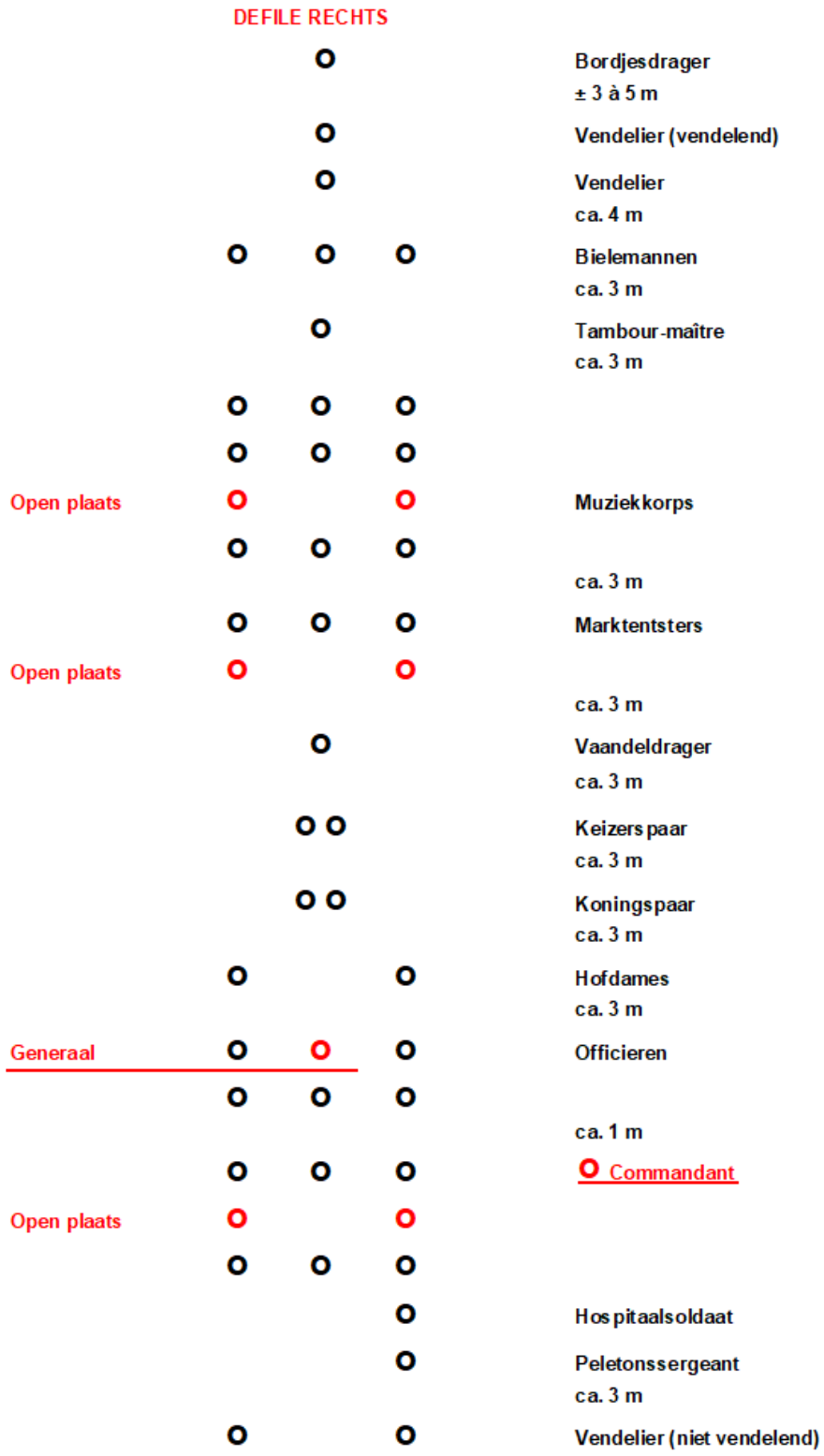

©2026 OLS Normencommissie

0.6 Opstelling met drieën in flankcolonne, defilé links

In afwijking van het exercitiereglement marcheert deze vereniging op 3 gelederen (mag met 15 manschappen, maar is verplicht voor verenigingen met minder dan 10 manschappen).

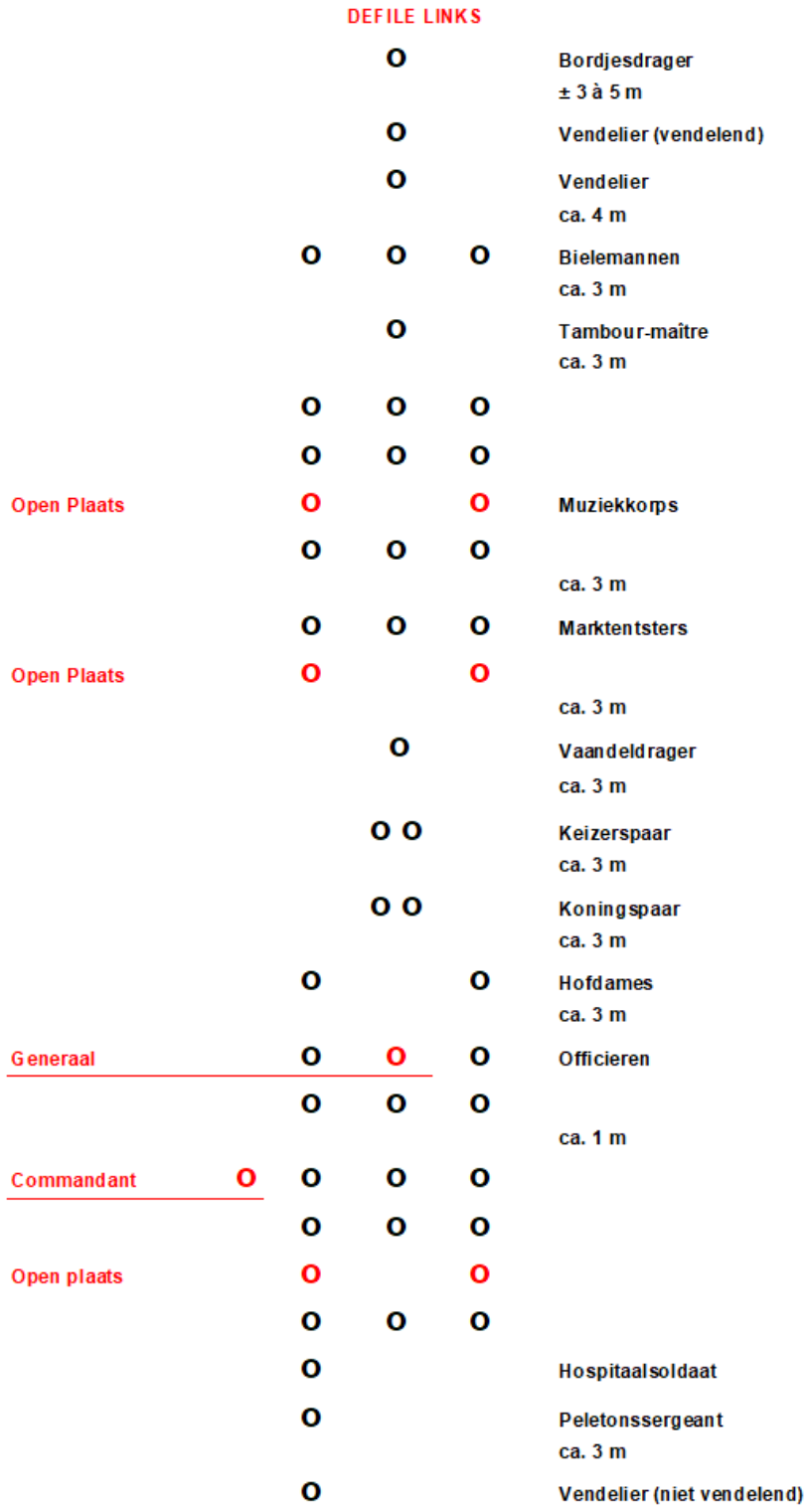

©2026 OLS Normencommissie

Toelichting

- De hoogste officieren (in rang) lopen op een binnenplaats.
- Tijdens het defilé bevindt de commandant zich aan de zijde van de autoriteiten, naast het voorste rot manschappen.
- Vendeliers die regelmatig vendelen lopen voor in de optocht en worden beoordeeld bij het defilé.
- Wanneer een onderdeel van de schutterij (één bieleman, één sappeur, één marktentster, één soetelaarster, één hofdame, één officier) bij de indeling en opstelling geen volledige rot kan vormen, dan vormt dit onderdeel een aparte groep. Zij lopen aan de zijde van het defilé, zie indeling zie, *2.04 Indeling volgens exercitie reglement.*
- De plaats van de hospitaalsoldaat is normaliter achter het achterste rot, aan de zijde van het defilé. Indien er een hospitaalsoldaat aanwezig is, mag hij een plaats in het achterste rot van de manschappen opvullen, aan de zijde van het defilé
- Indien er een pelotonssergeant is, dan loop deze achter de hospitaalsoldaat of achter het achterste rot, aan de kant van het defilé.
- Het staat de verenigingen vrij om het konings- of keizerspaar te escorteren. Zijn beiden binnen de vereniging voorhanden, ook dan staat het vrij om een of beide onderdelen te escorteren. Escorteren vindt plaats door subalterne officieren (2e luitenant, 1e luitenant en kapitein) en/of hoofdofficieren (majoor, luitenant-kolonel en kolonel).
- Jeugdige deelnemers in de optocht lopen in de opstelling van de schutterij voor, tussen of achter het onderdeel dat zij uitbeelden.

©2026 OLS Normencommissie

0.7 Samengestelde verenigingen

1. **Algemeen**

- De toevoeging van deze categorie in de wedstrijdnormen OLS-federatie is bedoeld om verenigingen, die door omstandigheden gecombineerd deelnemen aan de optocht, als één groep te kunnen beoordelen. Deze toevoegingen zijn van toepassing voor de exercitiecategorieën:
  - Oude exercitie.
  - Nieuwe exercitie: gewapend en ongewapend.
  - Belgische exercitie.
  - Gilde exercitie.
- De verenigingen worden in één en dezelfde exercitiecategorie beoordeeld. Het betreffende exercitiereglement is hierbij van kracht.
- Gelet op de wijze van de optochtloting ontvangen beide verenigingen een optochtnummer. Tijdens de optocht lopen de gezamenlijke verenigingen onder het nummer van de schutterij die bij de loting het laagste nummer heeft gekregen.

2. **Tenaamstelling**

- Verenigingen, die gezamenlijk deel nemen aan de optocht, lopen onder de combinatienaam van allebei de schutterijen mee in de optocht.
- Bij deelname aan groeps- en/of individuele wedstrijden op het terrein wordt onder de eigen verenigingsnaam deelgenomen.

3. **Groepsbeoordeling**

- De gezamenlijke groep neemt als één schuttersgroep deel aan de optocht. Zij nemen deel aan de optocht met het laagste nummer dat tijdens de loting door beide verenigingen is verkregen.
- De groepsbeoordelingen (mooiste geheel, beste houding optocht en beste defilé), vinden plaats als ware het één vereniging.

4. **Beste Houding Optocht en Beste Defilé**

- De uitvoering van de exercitiehandelingen door de groep met betrekking tot houding, discipline, gerichtheid, onderlinge afstanden, etc. is bij deze wedstrijden leidend.
- Bij de wedstrijden “Beste houding optocht” en “Beste defilé” is het dragen van verschillende uniformen binnen de samengestelde groep niet van invloed op de beoordeling.

5. **Mooiste Geheel**

- Het is een verplichting van de verenigingen om zo goed mogelijk te werken aan een mooi geheel. Het heeft de voorkeur om de rotten zoveel als mogelijk te vullen met dezelfde uniformen.
- Bij het muziekkorps is de muzikale indeling bepalend hoe de rijen gevuld worden. Slagwerkers vormen een blok, waarbij kleine trom zoveel mogelijk bij elkaar wordt geplaatst, groot slagwerk idem.
  Ook de blaasmuzikanten vormen een blok, waarbij de instrumenten uit dezelfde sectie zoveel mogelijk bij elkaar worden geplaatst (het gedragen uniform doet niet ter zake).
- De samengestelde vereniging loopt tijdens de optocht in de opstelling conform het betreffende exercitiereglement.
- Bij de marketentsters/soetelaarsters en manschappen betekend dit dat bijvoorbeeld het voorste rot volledig met mensen van de ene vereniging is gevuld en het achterste rot van de andere vereniging. In een van de overige rotten kan een samengestelde rot gevormd worden. Strekking is om zoveel mogelijk dezelfde uniformen in één rot te plaatsen (voor zover mogelijk). Dit is feitelijk een algemeen uitgangspunt.

6. **Beste Bordjesdrager**

- Er wordt gebruik gemaakt van één bordje dat gedragen wordt door een of twee personen, het bordje bevat de naam van de vereniging die het laagste nummer heeft geloot.
- De bordjesdrager(s) word(t)en) alleen beoordeeld als een uniform wordt gedragen van de schutterij waarvan men deel uitmaakt; wordt hieraan niet voldaan, dan volgt geen beoordeling.
- Wordt het bordje door twee personen gedragen dan behoeven deze niet van een en dezelfde vereniging te zijn.
- De beoordeling vindt plaats tijdens het defilé.

7. **Beste Tambour-maître**

- Vóór het muziekkorps wordt er gebruik gemaakt van 1 tambour-maître, deze wordt tijdens de optocht beoordeeld, het resultaat telt ook hier (ongeacht het uniform) voor de gezamenlijk vereniging(en).
- Indien beide verenigingen een tambour-maître hebben, moeten zij onderling bepalen wie de eerste en wie de reserve (tweede) tambour-maître wordt.
- De tambour-maîtres lopen achter elkaar op 3 meter afstand. Slechts de voorste tambour-maître wordt beoordeeld.
- Het staat de deelnemende groep vrij om de tweede tambour-maître ook in te delen in de optocht:
  - De positie van de tweede tambour-maître is achter het achterste rot van het muziekkorps aan de zijde van het defilé (als achterste rot gesloten is).
  - Hij/zij mag ook een open plaats in het muziekkorps opvullen, deze is dan altijd in de achterste rij aan de zijde van het defilé (als dit rot niet gesloten is).
  - De tambour-maîtrestok / mace / sergeant-majoor stok wordt door de reserve (tweede) tambour-maître te allen tijde horizontaal onder de linker arm stil gehouden. Tijdens het defilé wordt de militaire groet gebracht aan de autoriteiten (begint en eindigt het defilé op eigen initiatief).

8. **Beste Vaandeldragers**

- De vaandels van de samengestelde vereniging lopen achter ‘elkaar’ met tussenkomst van konings-/keizerspaar. Slechts de voorste vaandeldrager wordt beoordeeld.
- Beoordeling vindt plaats bij het defilé.
- Bij de beoordeling weegt de uitvoering van het betreffende exercitiereglement of van technische punten uit de normen, het zwaarst.
- Vaandel en uniform van de vaandeldrager zijn bijzaak en worden niet in de beoordeling meegenomen.
- Beide vaandeldragers brengen het eerbewijs aan de autoriteiten, het vaandeldoek mag hierbij niet de grond raken.
- Alle overige vlaggen, die worden meegevoerd, blijven rechtstandig.

9. **Mooiste keizer(spaar) en koning(spaar)**

- Deze paren lopen achter hun eigen vaandel op de afstanden zoals in Normen zijn vermeld.
- Indien aanwezig is een keizer de hoogste in rang, hij of zij loopt daarmee als eerste achter zijn eigen vaandel, daarna volgt het koningspaar van de betreffende vereniging.
- Een keizer hoeft niet op basis van zijn waardigheid als eerste vereniging te lopen. Deze vloeit voort uit de gezamenlijke keuze welk vaandel voorop loopt.

10. **Beste Commandant**

- Er is slechts één commandant die tijdens de optocht naast de groep loopt en het commando voert, deze persoon wordt beoordeeld en telt voor de gezamenlijk vereniging, ongeacht het uniform dat gedragen wordt.
- Positie van de eerste commandant is naast het voorste rot van de manschappen.

11. <u>Opstelling samengestelde vereniging in FLANKCOLONNE</u>.

Opstelling met vieren

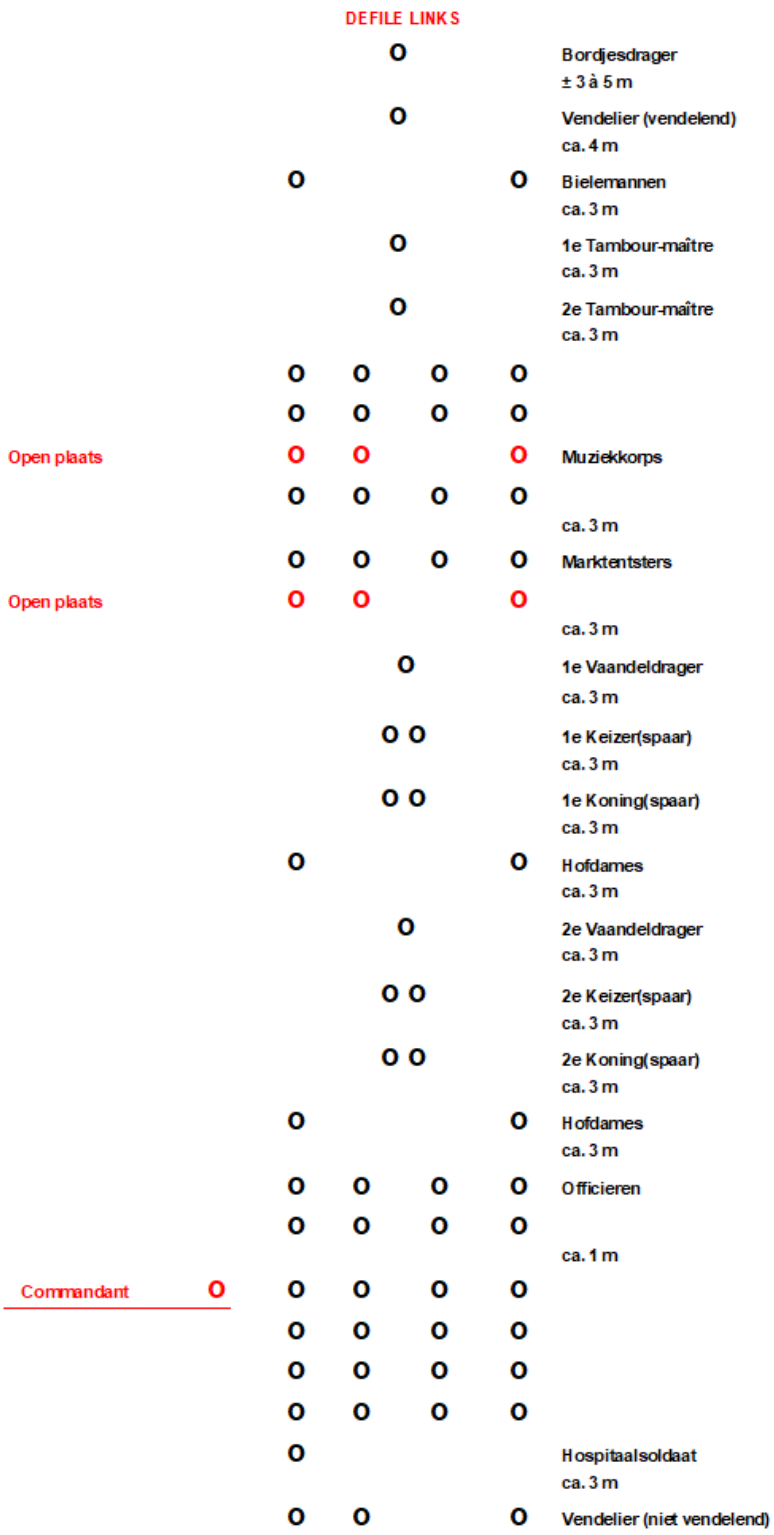

 ©2026 OLS Normencommissie

Opstelling met drieën.

©2026 OLS Normencommissie

1.0 Wedstrijden te beoordelen tijdens de optocht

1.01 Beste houding optocht

Toelichting

- Beoordeling vindt plaats op twee plaatsen **tijdens de optocht, vóór het defilé.**
- Bij de beoordeling weegt de uitvoering van het exercitiereglement, of van technische punten die in de normen genoemd worden, het zwaarst.
- Grootte, samenstelling en uniformering van de schutterij zijn bijzaak en mogen niet in de beoordeling worden meegenomen.
- Jeugdige deelnemers in de optocht lopen in de opstelling van de schutterij voor, tussen of achter het onderdeel dat zij uitbeelden.

Beoordelingspunten

1. **Gerichtheid**

- In de rotten, gelederen en tussen de diverse onderdelen van de schutterij, muziekkorps, marketentsters/soetelaarsters, officieren en manschappen.
- Gerichtheid, d.w.z. in lijn blijven tijdens de mars, zowel op rechte stukken, alsook in flauwe en of haakse bochten van de weg.

Tijdens de optocht kan van richting worden veranderd:

A. Op de manier als voorgeschreven in het **exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956), artikel 105** (ronde bocht).
B. In afwijking van het exercitiereglement.
Door middel van het maken van een haakse bocht, zie 2.03 Wijze van veranderen van richting.

2. **Afstanden**

- Tussen de rotten en de gelederen conform het **exercitiereglement punt 99 en 100 (N.E. 4e druk 1956).**
- Tussen de diverse onderdelen van de schutterij conform:
  - *0.3 Opstelling met vieren in flankcolonne, defilé rechts*
  - *0.4 Opstelling met vieren in flankcolonne, defilé links*
  - *0.5 Opstelling met drieën in flankcolonne, defilé rechts*
  - *0.6 Opstelling met drieën in flankcolonne, defilé links*
  - *0.7 Samengestelde verenigingen*

3. **Mars - tempo – uitvoering**

- Volgens punt 40 en 50 van het **exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956).**
- Er dient, als richtlijn, met passen, overeenkomstig de lengte en in de tijdmaat van de gewone pas (lengte 83 cm, 120 per minuut), te worden gemarcheerd. De paslengte wordt in de beoordeling niet meegenomen.

4. **Draagwijze wapens**

Draaghouding sabel

- De draaghouding van de sabel is beschreven zie, 2.01 Draaghouding sabel.

Draaghouding geweer

- Het wapen is plat op de linkerschouder geplaatst, met de spangreep naar boven.
- De linkerhand omvat de voet van de kolf, de duim links, de eerste twee leden van de overige vingers op het plat van de kolf.
- De linker elleboog is tegen het lichaam gedrukt; de linker onderarm is horizontaal.
- De loop is loodrecht op de lijn van de schouders.

5. **Houding manschappen tijdens het marcheren**

- Er wordt streng gelet op het stipt reageren op gegeven bevelen, op rondkijken, kauwgum gebruik en praten.

6. **Algemene houding en indruk**

- De algemene indruk wordt bepaald door het totale beeld van uitvoering.

©2026 OLS Normencommissie

1.02 Mooiste geheel

Toelichting

- Beoordeling vindt plaats op twee plaatsen tijdens de optocht, voor het defilé.
- Tussen de diverse onderdelen van de schutterij, muziekkorps, marketentsters/soetelaarsters, officierengroep, gewapende of ongewapende leden, dient een bepaalde evenwichtigheid van de bezetting van deze onderdelen te bestaan.
- Het aspect, aanzicht van de schutterij mag niet verloren gaan door bijvoorbeeld een zeer groot muziekkorps, gevolgd door enkele officieren en gewapende of ongewapende leden.
- Ook een kleine schutterij kan ***een evenwichtige samenstelling*** hebben en daardoor bijdragen aan een mooi geheel. Zie *2.05 Schema evenwichtige samenstelling*.
- Jeugdige deelnemers in de optocht lopen in de opstelling van de schutterij voor, tussen of achter het onderdeel dat zij uitbeelden.

Bij de beoordeling ligt de nadruk op een evenwichtige samenstelling, kleurcombinatie, uniformering en uitrusting.

De uitvoering van de exercitie is niet van belang en mag daarom niet in de beoordeling worden meegenomen.

Ter bevordering en stimulering van de jeugd als lid van een schutterij worden toegestaan:

- Jeugdige bielemannen.
- Jeugdige sappeur(s).
- Jeugdige tambour-maître.
- Jeugdige vlaggendrager(s).
- Jeugdige marketentster(s)
- Jeugdige soetelaarster(s).
- Jeugdige hofdame(s).
- Jeugdige hospitaalsoldaat.

Zij worden echter tijdens de optocht bij deze wedstrijd niet in de beoordeling meegenomen.

Het deelnemen door een lid van de schutterij in een rolstoel of scootmobiel is toegestaan. Bij de beoordeling van deze wedstrijd wordt dit aspect buiten beschouwing gelaten; hiervoor worden derhalve geen punten in mindering gebracht.

Vreemde elementen in de schutterijen moeten worden geweerd. Hieronder worden onder meer verstaan:

- Clowneske elementen.
- Muziekgezelschappen, zoals joekskapellen e.d.
- Reclame.

Als dergelijke elementen **wel meedoen**, worden zij als **minpunten** aangemerkt.

Indien de nationale en/of provinciale vlag word(t)(en) meegedragen dien(t)(en) de vlag(gen) de juiste afmetingen te hebben: verhouding hoogte: lengte is 2 : 3. De nationale en provinciale vlag zijn de enige vlaggen die mogen worden meegedragen, door volwassenen. De provinciale vlag mag NOOIT groter zijn dan de nationale vlag. De nationale en/of provinciale vlag dient vóór het verenigings-vaandel, standaard of drapeau te worden meegevoerd.
Andere dan de hiervoor genoemde vlaggen zijn derhalve niet toegestaan.

Jeugdleden die afwijkende vlaggen dragen mogen meelopen in de optocht.

Ze kunnen op twee manieren tijdens de optocht worden meegevoerd:

- Achter elkaar en wel op die afstand dat de vlaggen elkaar niet kunnen raken, met dien verstande dat de nationale vlag vóór de provinciale vlag gaat.
- Naast elkaar, waarbij de belangrijkste (=nationale) vlag aan die zijde van het defilé.

Dus de opstelling is hier dan als volgt:

- De nationale vlag aan de zijde van het defilé.
- Daarnaast de provinciale vlag.
- In het midden achter deze vlaggen wordt het verenigingsvaandel, standaard of drapeau opgesteld. (Dus in een driehoek, met de punt naar achteren gericht).

Tijdens het defilé mag alleen het verenigingsvaandel, standaard of drapeau neigen.

Beoordelingspunten

1. **Uniformiteit van het geheel.**

- Uniformiteit in kleding en uitrusting tussen de diverse onderdelen van de schutterij.
- Kleurafstemming van de uniformen voor zover niet reeds historisch voorgeschreven.
- Uniformiteit van schoeisel, sokken of kousen, anklets en/of slobkousen.
- Staat van onderhoud van de uniformen, wapens, instrumenten e.d.

2. **Algehele samenstelling**
   Verhouding tussen het aantal leden van de onderdelen der schutterij.

- Muziekkorps.
- Marketentster(s) of soetelaarster(s).
- Officierengroep.
- Gewapende of ongewapende manschappen.

3. **Algemene houding en indruk**

- De algemene indruk wordt bepaald door het totale beeld van schutterij.

©2026 OLS Normencommissie

1.03 Beste defilé

Toelichting

- Beoordeling vindt plaats tijdens het defilé.
- Bij de beoordeling weegt de uitvoering van het exercitiereglement, of van technische punten die in de normen genoemd worden, het zwaarst.
- Grootte, samenstelling en uniformering van de schutterij zijn bijzaak en mogen niet in de beoordeling worden meegenomen.

Beoordelingspunten

1. **Gerichtheid**

- In de rotten en tussen de diverse onderdelen van de schutterij, muziekkorps, marketentsters/soetelaarsters, officieren en manschappen.
- Gerichtheid, d.w.z. in lijn blijven tijdens de mars.
- In de rotten (zijwaarts/breedte) en in de gelederen (achter elkaar/lengterichting).

2. **Afstanden**

- Tussen de rotten en de gelederen conform het **exercitiereglement** punt 99 en 100 **(N.E. 4e druk 1956).**
- Tussen de diverse onderdelen van de schutterij.

3. **Begin en einde defilé.**

- Begin en einde wordt met een witte streep op het wegdek aangegeven.
- Het commando **"Paradepas = mars"**, indien van toepassing, wordt **vóór** de beginstreep gegeven.
- Het commando "**Hoofd = rechts (links)"** wordt zodanig gegeven, dat dit uitvoerings-commando door het voorste rot **vlak vóór** de beginstreep is uitgevoerd.
- Het commando **"Hoofd = front"** wordt op een zodanig moment gegeven dat de achterste man, **vlak ná** de eindstreep, het hoofd in front brengt.
- Hierna volgt het commando **"Gewone pas = mars",** indien van toepassing.
- Sappeur(s), bieleman(nen), vaandeldrager en tambour-maître (TM), beginnen het defilé **vlak vóór** de beginstreep en eindigen het defilé op eigen initiatief, **vlak ná** de eindstreep van het defilé.
- De tambour-maître brengt het eerbewijs met de TM-stok, zoals omschreven, zie *1.04 Beste tambour-maître*.
- De vaandeldrager brengt het eerbewijs met het vaandel zoals omschreven, zie *1.06 Beste vaandeldrager.* Tijdens het defilé mag alleen het verenigingsvaandel, standaard of drapeau neigen.
- De commandant brengt het eerbewijs met de sabel zoals omschreven, zie *1.05 Beste commandant*.

4. **Paradepas**

- De **bordjesdrager(s)**, leden van het **muziekkorps** (m.u.v. de TM), **vlaggendrager(s)** (m.u.v. de vaandeldrager), **marketentsters, soetelaarsters** en **hofdames** voeren **géén paradepas** uit.
- **Keizer** (keizerspaar), **koning** (koningspaar) voeren **géén paradepas** uit.
- Sappeur(s), bieleman(nen) tambour-maître en vaandeldrager voeren de paradepas uit op de wijze zoals die door de schutterij wordt uitgevoerd; zij maken hierbij **geen hoofd-rechts (links)**.
- Gewapende schutterijen voeren de paradepas uit.
- Ongewapende schutterijen (in afwijking van het exercitiereglement) voeren paradepas uit naar keuze.
- Als de schutterij geen paradepas loopt, mag de tambour-maître zelf bepalen of hij/zij deze wel of niet uitvoert.

Uitvoering van de paradepas (zie exercitiereglement artikel 51 paradepas):

- Tempo 120 passen per minuut.
- Nadat de rechtervoet op de grond is gekomen, wordt aanmarcherend met de linkervoet (de arm op koppelhoogte) overgegaan in de paradepas.
- De armen worden daarna gestrekt tot horizontaal op gezwaaid.
- De voeten worden krachtig en plat neergezet.
- De vuisten zijn gebald, de duimen zijn aan de voorzijde, de rug van de hand is naar buiten gekeerd.

5. Het groeten met de sabel

- Conform exercitiereglement **(N.E. 4e druk 1956) Aanhangsel II, punt 3a en (2),** zie *2.02 Het groeten met de sabel*

6. Houding hoofd

- Bordjesdrager, tambour-maître, bieleman(nen), sappeur(s), leden van het muziekkorps, marketentster(s), soetelaarster(s), hofdames, vaandeldrager en rechter-/linker vleugelman aan zijde defilé, draaien het hoofd **niet.**
- Keizer (keizerspaar) en koning (koningspaar) draaien als eerbewijs hun hoofd **in het defilé** op het moment van het bereiken van de autoriteiten in de richting van de Keizer (keizerspaar) en koning (koningspaar) en groeten vervolgens met **een korte hoofdknik**.
- Schutterijen voeren de handelingen uit **conform punt 60 van het exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956).**
- Deze bewegingen vrij, los en ongedwongen uitvoeren, zonder de schouders te draaien of het hoofd voor, dan wel achterover te buigen.

7. Tambour-Maître

- Zoals beschreven, zie *1.04 Beste tambour-maître*.

8. Commandant

- Zoals is beschreven, zie *1.05 Beste commandant*.

9. Vaandel-, standaard- of drapeau-exercitie

- Zoals is beschreven, zie *1.06 Beste vaandeldrager.*

10. Algemene houding en indruk

- Wordt bepaald door een exacte uitvoering van het exercitiereglement en deze normen.

©2026 OLS Normencommissie

1.04 Beste tambour-maître

Toelichting
De tambour-maître (TM) wordt beoordeeld tijdens het defilé.

Beoordelingspunten

1. **Begin en einde defilé**

- De **tambour-maître** (TM) begint het defilé op eigen initiatief **vlak vóór** de beginstreep en eindigt het defilé **vlak ná** het verlaten van de eindstreep en brengt tijdens het eerbewijs met de TM-stok terwijl het hoofd naar voren gericht blijft.

2. **Omschrijving van de attentiehouding (AH)**

- Handelingen kunnen uitgevoerd worden zowel bij defilé links als rechts.
- De TM-stok wordt met gestrekte rechterarm in verticale bovengreep omvat en bevindt zich daarbij rechts van het lichaam.
- De bol van de TM-stok is nu ter hoogte van het rechter bovenbeen, terwijl de TM-stok tegen het rechtersleutelbeen rust.
- De gebogen linkerarm met horizontale onderarm, steunt met de hand de TM-stok op borsthoogte op het moment dat deze tegen het lichaam komt.
- De vingers van de linkerhand zijn hierbij gestrekt en aaneengesloten in het verlengde van de onderarm.
- De AH duurt in principe slechts twee passen of zoveel langer als in voorkomend geval voorgeschreven dan wel strikt noodzakelijk, ten dienste van de duidelijkheid.

3. **Paradepas**

- Vanuit de **AH** wordt de TM-stok, **als de linkervoet op de grond komt**, in het midden **voor het lichaam** gebracht, **vlak vóór** de beginstreep. Gelijktijdig wordt met de linkervoet de paradepas ingezet, beginnend met een aanmarcheerpas.

  NB Als de schutterij geen paradepas maakt, mag de tambour-maître zelf bepalen of hij deze wel of niet uitvoert.

- De punt van de TM-stok bevindt zich hierbij vlak boven de grond.
- De rechter bovenarm blijft hierbij aangesloten aan en langs het lichaam.
- De rechterduim rust op de TM-stok, richting punt wijzende.
- De linkerarm wordt gestrekt langs het lichaam gebracht en gehouden.
- Draagt de TM een sabel, dan wordt de schede met de linkerhand vastgehouden, overeenkomstig het exercitiereglement.
- Wordt er geen sabel gedragen, dan de linkerarm gestrekt en tegen het lichaam aangesloten, de hand is gebald tot vuist met de duim op de naad van de broek, de vingers tegen de dij.
- De TM maakt **géén hoofd-rechts of links** beweging.
- Deze defileerhouding wordt beëindigd **vlak ná** de eindstreep, door bij het op de grond komen van de linkervoet, aanmarcheerpas, de TM-stok terug te brengen in de **AH** en gelijktijdig overgaan in de gewone pas. Indien van toepassing.

4. **Algemene houding en indruk**

- De algehele houding dient gezag en overwicht uit te stralen.
- De TM moet een correcte uitvoering van de exercitie laten zien.

1.05 Beste commandant

Toelichting

- Beoordeling is gebaseerd op de technische uitvoering van het **exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956).**
- Beoordeling vindt plaats bij het begin, tijdens en bij het einde van het defilé.

Beoordelingspunten

1. **Plaats van de commandant**

- Deze loopt naast het voorste rot van de manschappen, aan de zijde van het defilé.

2. **Commando's**

- Conform het **exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956).**
- Commando's dienen correct te zijn: het juiste waarschuwingscommando gevolgd door het juiste uitvoeringscommando.
- Het uitvoeringscommando wordt gegeven op het ogenblik dat de linkervoet de grond raakt.

3. **Sabelexercitie**

- Groeten met de sabel tijdens het defilé is beschreven, zie *2.02 Het groeten met de sabel.*

4. **Volgorde commando's en sabelexercitie**

- Het commando **"Paradepas = mars"** (indien van toepassing) wordt **vóór** de beginstreep gegeven.
- De commandant begint nog niet met de uitvoering van de paradepas (indien van toepassing), want hij moet nog een commando geven, namelijk **"Hoofd = rechts".**
- Het commando **"Hoofd = rechts (links)"** wordt op een zodanig moment gegeven, dat het voorste rot van de officieren, **vlak vóór** de beginstreep, het hoofd naar rechts c.q. links wendt; indien een schutterij geen officieren heeft, geldt het voorste rot van de manschappen.
- Na dit commando begint de commandant zelf met de paradepas en daarna brengt hij de groet met de sabel conform het **exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956).**

  (Als schutterijen paradepas maken) N.B. Dit betekent dus bij schutterijen zonder officieren dat een commandant al over de lijn is vóór dat hij zelf hoofd-rechts (links) kan maken, want hij moet ook nog eerst aanvangen met de paradepas te maken (2 passen) om vervolgens meteen daarna zelf de groet te brengen (3 passen). Dit betekent dat een commandant 5 passen later is in de uitvoering van hoofd-rechts en dus ook over de streep is.

- Na het uitvoeringscommando wordt door de commandant gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet de eerste beweging en met het neerzetten van de rechtervoet de tweede beweging met de sabel uitgevoerd.

  (Als schutterijen de paradepas niet maken) N.B. Ook hier geldt bij schutterijen zonder officieren: de commandant heeft een pas extra nodig vanwege de sabelexercitie. Hij kan dus 1 pas over de streep zijn.

- **Vlak ná** de eindstreep, van het defilé, wordt gelijktijdig door de commandant met het neerzetten van de linkervoet de derde beweging, en met het neerzetten van de rechtervoet de vierde beweging met de sabel uitgevoerd.
- Hierna gaat de commandant nadat de rechtervoet op de grond is gekomen aanmarcherend met de linkervoet over in de gewone pas (indien van toepassing). Hierbij marcheert de commandant of staat de commandant stil in de houding of links of rechts om maken om naar het achterste rot te kunnen kijken. Pas daarna kan hij weer commando's geven.
- Het commando **"Hoofd = front"** wordt op een zodanig moment gegeven dat de achterste man, **vlak ná** de eindstreep, het hoofd in front brengt. (In de praktijk niet uitvoerbaar bij kleine schutterijen.) - Hierna volgt het commando **"Gewone pas = mars".**

  Zowel een commandant van een gewapende als een ongewapende schutterij, marcheert tijdens de mars met getrokken sabel en brengt de sabelgroet.

5. <u>Algemene houding en indruk</u>

- De commandant dient overwicht en gezag uit te stralen.
- Hij dient een correcte uitvoering van de exercitie te laten zien.

©2026 OLS Normencommissie

1.06 Beste vaandeldrager

Toelichting

- De beoordeling vindt plaats bij het defilé.
- Bij de beoordeling weegt de uitvoering van het **exercitiereglement (N.E. 4e druk 1956)** of van technische punten die in de normen genoemd worden, het zwaarst.
- Vaandel en uniform van de vaandeldrager zijn bijzaak en mogen niet in de beoordeling worden meegenomen.
- Alleen de vaandeldrager die het **verenigingsvaandel** draagt, brengt het eerbewijs aan de autoriteiten en komt voor **beoordeling** in aanmerking.
- Voor schutterijen die een **drapeau** (i.p.v. een verenigingsvaandel) voeren, geldt hetzelfde als voor een verenigingsvaandel.
- Alle **andere vlaggen** die worden meegevoerd (met uitzondering van vendels) blijven rechtstandig, zulks overeenkomstig het bepaalde in *1.02 Mooiste geheel*.

Beoordelingspunten

1. **Begin en einde defilé**

- De vaandeldrager begint op eigen initiatief met de uitvoering van de paradepas met een aanmarcheerpas, indien van toepassing, en vervolgens **vlak vóór** de beginstreep met het neigen van het vaandel.
- Hij eindigt met het neigen van het vaandel op eigen initiatief **vlak ná** de eindstreep en gaat vervolgens over naar de gewone pas met een aanmarcheerpas, indien van toepassing.

2. **Paradepas**

- Op eigen initiatief wordt, nadat de rechtervoet op de grond is gekomen, aanmarcherend met de linkervoet, overgegaan in de paradepas.
- Hierbij worden de voeten krachtig en plat neergezet.
- De linkerarm gestrekt tegen het dijbeen, de hand tot vuist gebald met de duim op de naad van de broek, de vingers tegen de dij.
- Het hoofd rechtop en recht vooruit kijken.
- Indien een schutterij geen paradepas maakt voert de vaandeldrager ook geen paradepas uit.

3. **Houding**

- Moet correct en ongedwongen zijn, niet overdreven achterover hellen om het vaandel in evenwicht te houden.
- De voet van de stok rust in de houder (schoen) van de draagband.
- De riem over de linker schouder en de houder (schoen) op de rechterheup.
- De stok wordt verticaal gedragen met de RECHTERHAND, ter hoogte van de kin.
- De groet met het verenigingsvaandel wordt gebracht, door het naar voren strekken van de rechterarm

4. **Stand vaandel, standaard of drapeau**

- De vaandelstok blijft in de schoen en rust tegen de rechterheup.
- De vaandeldrager omvat met de rechterhand de vaandelstok, ter hoogte van de kin, met de handrug naar voren gekeerd, met de duim om de vaandelstok omvattend (duim niet langs de vaandelstok). De elleboog onder een hoek van 45 graden, naar de grond gericht, waarbij de vaandelstok in nagenoeg loodrechte stand wordt gehouden.
- De bovenarm is vrij van het lichaam.
- **Vlak vóór** de beginstreep, de rechterarm strekken en het vaandel neigen als eerbewijs aan de autoriteiten.
- Op het einde van het defilé wordt, **vlak ná** de eindstreep op eigen initiatief, de rechterarm en het vaandel teruggebracht in de draaghouding zoals tijdens de mars.
- De linkerarm is gestrekt tijdens het hele defilé, met gebalde vuist en duim naar voren.
- Vervolgens wordt nadat de rechtervoet op de grond is gekomen, aanmarcherend met de linkervoet, overgegaan in de gewone pas, indien van toepassing.

- Wordt door omstandigheden het vaandel door een officier gedragen dan wordt de schede van de officierssabel met de linkerhand vastgehouden, zodanig dat deze enigszins naar voren is gericht tijdens de mars.
- Wordt er geen sabel gedragen, dan de linkerarm gestrekt en tegen het lichaam aangesloten, de hand is gebald tot vuist met de duim op de naad van de broek, de vingers tegen de dij.

6. <u>Algemene houding en indruk</u>

- De vaandeldrager dient een correcte uitvoering van de exercitie te laten zien.

©2026 OLS Normencommissie

1.07 Beste bordjesdrager

Toelichting

- De bordjesdrager wordt alleen beoordeeld wanneer een uniform wordt gedragen van de schutterij waarvan hij deel uitmaakt.
- Wordt hieraan niet voldaan, dan volgt geen beoordeling, op de beoordelingslijst wordt dan vermeld **geen uniform**.
- De beoordeling vindt plaats tijdens het defilé.
- Het verenigingsbordje wordt door één of twee personen gedragen.

Beoordelingspunten

1. **Uniformering**

- Dient een uniform te dragen van de schutterij waartoe hij behoort.
- Schoenen gedragen zoals de schutterij (kleur).

2. **Houding**

- Op natuurlijke wijze in de pas blijven.
- **Paradepas** tijdens het defilé is **niet** toegestaan.
- Vertedering mag geen extra punten opleveren.

3. **Uitvoering naambordje, wijze van dragen**

- Vorm en kleur en passend bij de schutterij.
- Het optochtnummer dient duidelijk leesbaar aanwezig te zijn.
- De wijze van dragen van het bordje moet waardig en natuurlijk zijn.

4. **Algemene houding en indruk**

©2026 OLS Normencommissie

1.08 Beste standaardruiter

Toelichting

- De beoordeling vindt plaats tijdens het defilé.
- Paardenuitwerpselen moeten **onmiddellijk** door de betreffende schutterij worden verwijderd.
- Wanneer hieraan niet wordt voldaan, dan wordt de vereniging uitgesloten van alle beoordelingen tijdens de optocht.

Beoordelingspunten

1. **Uniformering**
   - Uniformering ruiter overeenkomstig schutterij waartoe hij behoort en keurig verzorgd.
   - Indien een rijbroek gedragen wordt, rijbroek in de kleur van de pantalon van het uniform, overeenkomstig met de schutterij.
   - Paard geroskamd en keurig verzorgd, tuigage compleet en goed gepoetst.
   - Geen reclame toegestaan.

2. **Uitvoering standaard**
   - Goed verzorgd en waar nodig gepoetst.

3. **Houding standaard**
   - Met de rechterhand in loodrechte stand vasthouden.

4. **Beheersing paard**
   - Gehoorzamen van het paard aan de ruiter in het algemeen.

5. **Defilé**
   - Zigzagsgewijs rijden tijdens het defilé.

6. **Algemene houding en indruk**

©2026 OLS Normencommissie

1.09 Vendelen in de optocht

Toelichting

- Vendeliers die vendelen tijdens de optocht lopen áchter de bordjesdrager en vóór de tambour-maître.
- Niet-vendelende vendeliers marcheren achter de manschappen, naast elkaar in het rot.
- Ze voeren de paradepas uit op de wijze zoals die door de schutterij wordt uitgevoerd; zij maken hierbij ook op het commando **“Hoofd = rechts (links)”,** de beweging hoofd-rechts (links).
- Vendeliers houden een onderlinge afstand van tussen de 3 en 3,5 meter.
- Vendelen tijdens de optocht is alléén verplicht tijdens het defilé en is voor de rest van de optochtroute ter invulling en inschatting van de vendelgroep zelf.
- Het vendelen dient alleen uitgevoerd te worden wanneer dat veilig – met voldoende ruimte – kan. Dat wil zeggen: op gepaste afstand van publiek en eventuele obstakels op of naast de optochtroute.
- Uitgangspunt voor vendelen tijdens de optocht is dat sprake is van een vendelgroep (2 of meer personen).
- Indien een schutterij deelneemt aan de optocht met één vendelier, dan wordt deze individuele vendelier beoordeeld als groep. Er worden dan echter 0 punten toegekend voor het beoordelingscriterium ‘Groepsverband/gelijkheid’.
- De beoordelingscriteria ‘stand’, ‘systematiek’ en ‘moeilijkheidsgraad’ zijn niet van toepassing tijdens de optocht.

Boordelingspunten

1. **Reinheid**
2. **Ritme**
3. **Groepsverband / gelijkheid**
4. **Onderlinge afstand en gerichtheid**
5. **Algemene houding en indruk**

©2026 OLS Normencommissie

1.09 Majorettepelotons tijdens het defilé

Toelichting

- Een vereiste is dat alle deelnemende majorettes lid moeten zijn van de deelnemende schutterij, drumfanfare of gilde om in aanmerking te komen voor beoordeling.
- Een majorettepeloton marcheert of danst achter de bordjesdrager. De leeftijd, het niveau en het ledenaantal kunnen wisselend zijn.
- De kleding kan afgestemd zijn met het korps, maar kan ook afwijken. Belangrijk is dat de kleuren op elkaar afgestemd zijn en dat het gehele korps één mooi geheel is.
- Tijdens de optocht vrolijken ze met parades het straatbeeld op. Dit kan, in voorwaartse richting, marcherend of dansend zijn, gecombineerd met baton- of attribuuttechnieken. Een draai of achterwaarts marcheren is toegestaan, zolang ze maar voorwaarts bewegen. Als de optocht door omstandigheden stilstaat, dan zijn ze vrij om een andere invulling te geven om het publiek te vermaken.
- De formaties mogen afwijken van het korps, bijv. in een V-vorm of één of twee rijen.
- De formatie-keuze is vrij, maar mag niet breder zijn dan de formatie van de schutterij zelf.
- Majorettes hebben meestal een baton die ze daedstick (passief) houden of waar ze twirltechnieken mee uitvoeren. Ze zijn hierbij vrij in hun keuzes.
- Omschrijving batons en attributen, zie 2.06 Batons.
- Houd bij het beoordelen rekening met de leeftijdsverschillen. Een kind van vijf, presteert niet hetzelfde als een 12-jarige.

Beoordelingspunten

1. **Afstanden**

- Als een majorettepeloton voor het korps in rotten en gelederen (rijen) marcheert, geldt voor hun dezelfde beoordeling als voor het korps, en dienen de rotten en de gelederen gericht te zijn.
- De onderlinge afstanden gelden voor alle formaties, evenals het richten van bijvoorbeeld een V-formatie.

2. **Tijdens het defilé**

- Ieder peloton mag zelf invulling geven aan de gekozen houding met baton (zie onderstaand basisregels), pompons of ander attribuut tijdens het defilé.
- Voor een vrije keuze met baton gelden basisregels:
  - Vingers aaneengesloten of volle greep.
  - Armen gestrekt
  - Hoeken van 90° (bijvoorbeeld bij een saluut, als de majorettes de baton met de rechterhand tegen het schouderblad aan hebben, dan moet de elleboog in een hoek van 90° zijn).
  - Baton recht en stil (geen routine toegestaan => betekent niet draaien met de batons of een show geven tijdens defilé. Hier moet een saluut worden gegeven).
- Bij andere attributen is de technische synchronisatie (gelijkheid) van belang (geen routine toegestaan).
- Kiest men voor een batonsaluut, dan dient deze correct uitgevoerd te worden, zie 2.06 Batons.
- Het commando: “hoofd = rechts (links)” wordt gegeven door de commandant van de schutterij, de tambour-maître of miss-majorette, zoals in de reglementen omschreven (afhankelijk van de samenstelling van de eenheid). De miss-majorette mag dit ook doen met een fluitsignaal.
- De miss-majorette voert minimaal een hoofdhouding uit naar rechts of links als eerbewijs. Beginnend vlak voor de beginstreep en eindigt vlak na de eindstreep, zie 2.06 Batons voor de technische correcte uitvoering van de batonsaluut.

- Voor het peloton zijn er twee opties:
  - Het gehele peloton houdt het gezicht recht vooruit.
  - Het peloton draait het hoofd in de richting van de defilé-genodigden (rechts of links). Het commando of het fluitsignaal op de linkervoet en op de volgende linkervoet het hoofd naar rechts/links draaien. Bij uitvoering door het hele peloton in blokformatie bepaalt de rechter- of inkervleugelpersoon de richting; zij maken zelf geen wending met het hoofd.
- Het hoofd en de schouders algemeen:
  - Allebei de schouders zijn hierbij naar voren gericht.
  - Kin evenwijdig met de vloer.
  - Oogcontact* maken met de personen die men tijdens het defilé passeert (*is eerbetoon).
- De positie/stand vrije arm, moet technisch synchroon uitgevoerd worden.
  De mogelijkheden hierbij zijn:
  - In de zij op de heup.
  - Vingers moeten hierbij aaneengesloten naar beneden wijzen.
  - Rug hand achter op de onderrug.
  - Zijkant gestrekt uit: is toegestaan op een eigen gekozen hoogte (horizontaal, 45°, etc.).

3. <u>Algemene houding en indruk</u>

- Duidelijk oogcontact, gezichts- en lichaamsexpressie.
- Uiterlijke verzorging van lichaam o.a. make-up, haardracht, tenue, sokken en/of panty's en schoeisel.
- Uitstraling:
  - Geesdrift.
  - Enthousiasme.
  - Concentratie.
  - Sportieve instelling.
  - Betrokkenheid.
  - En een 'charmante' discipline.

©2026 OLS Normencommissie

2.0 Bijlagen

2.01 Draaghouding sabel

Draaghouding sabel (Volgens **exercitiereglement N.E. 4e druk 1956**)

Draaghouding opgestoken sabel (sabel in schede)

Op de plaats en in de houding (stilstaand)

- De houding is zoals voorgeschreven voor ongewapenden, met dien verstande, dat de linkerhand de schede omvat, de vingers aan de achterzijde zodanig dat de schede rechtstandig blijft.
- De hielen zijn bij elkaar geplaatst, de voeten vormen een hoek van 60 graden.

In/tijdens de mars

- De rechterarm wordt op voorgeschreven wijze bewogen.
- De schede wordt met de linkerhand in de ondergreep vast gehouden, zodanig dat de schede enigszins naar voren is gericht.
- De linkerarm is zoveel als mogelijk gestrekt.

Draaghouding met getrokken sabel

Op de plaats in de houding (stilstaand)
Co:"Afdeling = geeft = acht"

- De uitgangshouding is de rusthouding.
- Deze houding is zoals voorgeschreven voor ongewapenden met inachtneming van het volgende:
- De sabel is schuin voor het lichaam, de kling schuin rechts naar boven en met de rug rustend in de buiging van de rechterarm.
- Het gevest bevindt zich midden voor het lichaam, de greep tussen de duim en rechterwijsvinger van de rechterhand geklemd.
- De wijsvinger aan de naar voren gekeerde zijde en de duim aan de naar achteren gekeerde zijde van de greep; de middelvinger is licht gebogen en bevindt zich rechts tegen de greep, de overige vingers zijn aangesloten en rusten in de linkerhand.
- Beide armen zijn ongedwongen voor en tegen het lichaam gestrekt. Zo nodig mag de linkerhand de rechter- tijdelijk loslaten.
- Op het eerste waarschuwingscommando wordt de houding **"Op de plaats = rust"** aangenomen, met dien verstande dat de armen zoveel mogelijk worden gestrekt; overigens blijven de sabel en de armen zoals hierboven omschreven.
- Op het tweede waarschuwingscommando blijft de houding ongewijzigd.
- Op het uitvoeringscommando worden beide armen langs het lichaam gestrekt zoals voorgeschreven voor ongewapenden, met dien verstande dat:
  - De linkerhand de schede omvat, de vingers aan de achterzijde, zodanig dat de schede rechtstandig blijft.
  - De rechterhand de greep blijft omvatten zoals hierboven omschreven en de kling rechtstandig met het plat tegen de rechterbovenarm komt te rusten, het scherp naar voren.

Co: "Op de plaats = rust"

- De uitgangshouding is de houding met de getrokken sabel.
- De uitvoering is zoals voorgeschreven voor ongewapenden, met dien verstande dat de beide armen vóór en tegen het lichaam worden gebracht en de houding **"Op de plaats = rust"**, met de getrokken sabel, wordt aangenomen.

Co:"Rust"

- De uitgangshouding is de houding **"Op de plaats = rust".**
- Op dit commando wordt de rusthouding met de getrokken sabel aangenomen.

In/tijdens de mars

- De sabel wordt gedragen zoals voorgeschreven voor de stilstaande houding met getrokken sabel.
- De rechterarm wordt op de voorgeschreven wijze bewogen (punt 40 N.E. 4e druk 1956); de kling van de sabel blijft tegen de rechterbovenarm.
- De schede wordt met de linkerhand in ondergreep vastgehouden, zodanig dat hij enigszins naar voren is gericht. Indien een sabeltas wordt gedragen, blijft de schede opgestoken in de lus achter de sabeltas.
- Bij de paradepas wordt de rechterarm niet verder door gezwaaid dan bij de gewone pas.

2.02 Het groeten met de sabel

In/tijdens de mars (Defilé)

- Gelijktijdig met het neerzetten van de linkervoet wordt de eerste beweging en met het neerzetten van de rechtervoet de tweede beweging met de sabel uitgevoerd.

1e beweging

- De greep wordt met de volle rechterhand omvat.
- Tegelijkertijd wordt het wapen, met het scherp naar links, rechtstandig voor het rechteroog gebracht.
- De rechterhand is ter hoogte van de kin, de rechterduim rust op de stootplaat (zie foto) de rechterarm is tegen het lichaam.

2e beweging

- De rechterarm wordt met een krachtige beweging gestrekt omlaag langs de rechterzijde van het lichaam gebracht.
- De kling van de sabel, het scherp naar links, is omlaag en enigszins naar voren gericht.
- De duim rust boven op de stootplaat (zie foto).
- De punt van de sabel dient vrij van de grond te blijven.
- Tevens wordt het hoofd met een snelle beweging zo ver mogelijk naar rechts (links) gewend.
- Na de streep, op het einde van het defilé, maakt de commandant op eigen initiatief **“Hoofd = front”:**
- Gelijktijdig wordt met het neerzetten van de linkervoet de derde beweging, en met het neerzetten van de rechtervoet de vierde beweging met de sabel uitgevoerd.
- Hierna gaat de commandant over in de gewone pas, indien van toepassing.

3e beweging

- Door het buigen van de rechterarm in de elleboog wordt de sabel weer terug gebracht in de houding als beschreven bij de eerste beweging.
- Het hoofd wordt gelijktijdig in de oorspronkelijke stand teruggebracht.

4e beweging

- De rechterarm wordt langs en tegen het lichaam gestrekt; tegelijkertijd wordt de sabel achterover gekanteld, zodat de kling tegen de rechterbovenarm komt.
- Hierna wordt houding met getrokken sabel aangenomen.

2.03 Wijze van veranderen van richting

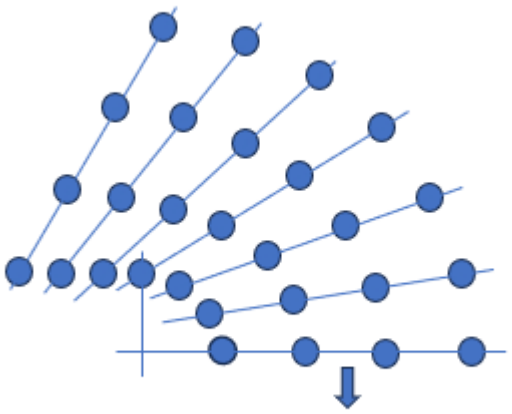

Ronde bocht

Tijdens de ronde bocht dient de tambour-maitre (hierna: TM) (een deel van) de kwart cirkel te volgen die ook door het midden van het eerste rot van het korps achter hem/haar wordt gemaakt. Bij het naderen van de bocht strekt de TM de arm met de stok zijdelings in de nieuwe richting uit als waarschuwingscommando. Vier passen nadat de TM de bocht heeft ingezet geeft hij met de stok het vooraf afgesproken teken als uitvoeringscommando voor het eerste rot om de bocht in te zetten

Veranderen van richting door de schutterij of het gilde.
Voor het maken van een bocht (het op natuurlijke wijze volgen van de loop van een straat) behoeft geen daartoe geëigende commando worden gegeven.

Het (de) manschap(pen) voer(t)en aan het hoofd van de colonne met „verkorte passen" de opgedragen verandering van richting uit en marcheert daarna door in de oorspronkelijke pas (lengte).

De overige manschappen voeren de verandering van richting uit zodra zij op het punt van richtingverandering zijn aangekomen.

Indien op meerdere gelederen is aangetreden wordt deze verrichting op dezelfde wijze uitgevoerd, met dien verstande, dat:

- De buitenste manschappen de voorgeschreven paslengte en afstanden behouden.
- De overige manschappen van de opvolgende rotten, naar het draaipunt toe, de paslengte geleidelijk enigszins verkorten.
- De binnenste manschappen van de opvolgende rotten, de richtingverandering met „verkorte passen" uitvoeren.
- De zijwaartse richting van de opvolgende rotten, tijdens de richtingverandering, op de militair van het buitenste gelid is.
- De overige manschappen van de opvolgende rotten de richtingverandering uitvoeren, op dezelfde plaats als het eerste rot.
- Alle manschappen de armen blijven doorzwaaien, in relatie tot de (naar het draaipunt toe geleidelijk) verkorte paslengte.

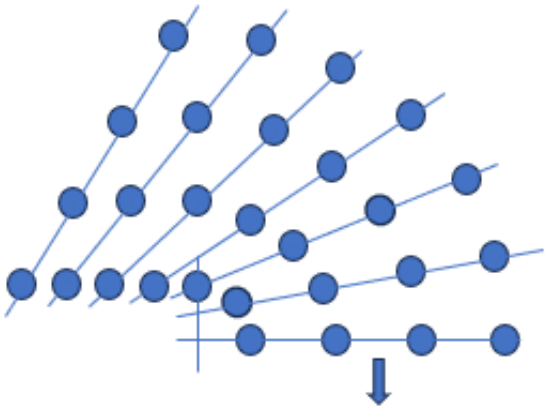

Haakse bocht

Bij de “haakse” bocht begint zowel de TM als de Vaandeldrager ter hoogte van het midden van de straat waarin de richting plaats vindt, met de linkervoet de pas te markeren. Vervolgens worden markerend nog 3 passen gemaakt resp.: rechts, links, rechts terwijl hij/zij in de nieuwe richting draait. Hij/zij vervolgt de optocht in de nieuwe richting met een aanmarcheerpas met de linkervoet. De TM dient bovendien enkele passen vóór het draaipunt, afhankelijk van de nieuwe richting, de linker- of rechterhand vlak en gestrekt met gebogen arm op schouderhoogte voor de borst te brengen als waarschuwingscommando. Het hoofd wordt tevens in de nieuwe richting gedraaid. Op het draaipunt wordt gelijktijdig met de eerste markeerpas (van de linkervoet) de arm op schouderhoogte in de nieuwe richting gestrekt. Bij de derde markeerpas (met het linkervoet) wordt de arm in één snelle beweging neerwaarts langs het lichaam gebracht. Dit is het uitvoeringscommando voor het eerste rot van het korps achter hem/haar om met de haakse bocht te beginnen.

De rechter(linker) voorste man verandert van richting door met kleine passen een korte bocht te maken. Hij richt zich tijdens de draai op de linker(rechter) voorste man. De overige leden in het voorste rot richten zich eveneens op de linker(rechter) voorste man om het voorste rot gericht te houden. De leden in het rechter(linker) gelid houden de pas in tot zij op het punt zijn gekomen waarin de richtingsverandering door de voorgaande man werd aangevangen. De voorste linker(rechter) man verandert van richting door met gewone pas, in het normale tempo en paslengte de bocht te maken De overige leden in het linker(rechter) gelid volgen de voorste man en houden de afstand tot de voorman constant op ca. 1 meter. De zijwaartse richting van de opvolgende rotten, tijdens de richtingverandering, op de militair van het buitenste gelid is. De overige manschappen van de opvolgende rotten de richtingverandering uitvoeren, op dezelfde plaats als het eerste rot. Alle manschappen de armen blijven doorzwaaien, in relatie tot de (naar het draaipunt toe geleidelijk) verkorte paslengte.

©2026 OLS Normencommissie

2.04 Indeling volgens exercitie reglement

Groepen lopen volgens het **exercitiereglement VS 2-1592 4e druk 1956**.
Gericht en verband naar rechts, defilé rechts.
Gericht en verband naar links, defilé links.

Voorbeeld voor kleine groepen.
Sappeur(s), bieleman(nen),marketentster(s), soetelaarster(s), muziekkorpsen (tamboers en blazers **mogen** een aparte groep vormen), hofdame(s) en officier(en)

Op 4 gelederen:

A01. 1 persoon, aan defilé kant.
A02. 2 personen, in linker en rechter gelid.
A03. 3 personen, verband gericht naar rechts/links.
A04. 5 personen, 1ste rot vol, 2de rot aan defilé kant.
A05. 6 personen, 1ste rot vol, 2de rot linker en rechter gelid.
A06. 7 personen, 1ste rot vol, 2de rot verband gericht naar rechts/links.
A07. 9 personen, 1ste en 2de rot vol, 3de rot aan defilé kant.
A08.10 personen, rondom gesloten, midden twee open plaatsen.

Voorbeeld voor kleine groepen.
Sappeur(s), bieleman(nen),marketentster(s), soetelaarster(s), muziekkorpsen (tamboers en blazers **mogen** een aparte groep vormen), hofdame(s), officier(en) en manschappen achter de officieren.

Op 3 gelederen:

A09. 1 manschap/persoon, aan defilé kant.
A10. 2 manschappen/personen, in linker en rechter gelid.
A11. 4 manschappen/personen, 1ste rot vol, 2de rot aan defilé kant.
A12. 5 manschappen/personen, 1ste rot vol, 2de rot linker en rechter gelid.
A13. 7 manschappen/personen, 1ste en 2de rot vol, 3de rot aan defilé kant.
A13. 7 manschappen/personen, 1ste rot vol en 2de rot aan defilé kant, 3de vol.
A14. 8 manschappen/personen, rond om gesloten, midden een open plaats.

©2026 OLS Normencommissie

2.05 Schema evenwichtige samenstelling

Mooiste geheel

Schema evenwichtige samenstelling

Marcheren op 4 gelederen

Aantal manschappen	Aantal officieren	Aantal marketentsters/ soetelaarsters	Aantal muziekkorps
> 20	12 - 08	12 - 08	24 - 16
20 - 16	08 - 06	08 - 06	20 - 15
15 - 10	06 - 04	06 - 04	14 - 11

Marcheren op 3 gelederen

Aantal manschappen	Aantal officieren	Aantal marketentsters/ soetelaarsters	Aantal muziekkorps
15 - 12	09 - 06	06 - 05	15 - 12
11 - 09	06 - 03	04 - 03	11 - 09
08 - 05	03 - 02	03 - 01	08 - 05
< 06	03 - 01	02 - 01	< 06

Dit schema is een **leidraad** om een evenwichtige samenstelling van de bezetting van deze onderdelen.

De verhoudingen, in iedere regel, lopen af als de manschappen minder wordt.

©2026 OLS Normencommissie

2.06 Batons, overige attributen en correcte uitvoering batonsaluut

De meest voorkomende soorten batons zijn:

- Standaard batons,.
- Gekleurde batons.
- Lichtbatons.
- Vuurbatons.
- Vlagbatons
- Hoepelbatons.

Omschrijving baton (zie foto, fotoboek)

Een standaard baton bestaat uit drie delen:

1. Ball (grote dop).
2. Tip (kleine dop).
3. Shaft (middengedeelte).

Op de meeste batons zitten op twee derde van elke kant inkepingen, dat zijn de nippels.

De meest voorkomende attributen zijn:

- Pompons.
- Vlaggen (klein formaat).
- Kleine tambour-maître stokken.
- Sjaals die ze aan hun baton bevestigen.
- Men is niet verplicht om allen hetzelfde attribuut te gebruiken.

Technische correcte uitvoering van de batonsaluut

- Baton in rechterhand op 1/3 vasthouden (bij eventuele nippels), rug van rechterhand naar linkerschouder.
- Tijdens saluut is de ball van de baton boven, de shaft is hierbij verticaal.
- Het saluut en ‘hoofd rechts/links’ worden ingezet vlak voor de beginstreep van het defilé, en in stand gehouden tot vlak na de eindstreep.

©2026 OLS Normencommissie